

та вміння, взаємопов'язані з ціннісними орієнтирами учня, формують його життєві компетентності, потрібні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці» [4].

Наступне дослідження PISA має відбутись у 2021 р. Учасниками нового циклу стануть 88 країн, а організатори обіцяють розширити список вимірюваних компетенцій, додавши до нього творче мислення (основний напрям – це математична грамотність та критичне мислення). Які результати Україна покаже тоді, залежить від правильного аналізу Міністерством освіти і науки України та іншими державними структурами допущених помилок.

Література

1. Дівчата та хлопці однаково здібні до математики: дослідження. *24 ОСВІТА*: веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/Gd8vr8O> (дата звернення: 10.04.2020).
2. Звіт про результати першого циклу загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти». *Українських центр оцінювання якості освіти* : веб-сайт. URL: <https://testportal.gov.ua/zvity-dani-2/> (дата звернення: 10.04.2020).
3. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / М. Мазорчук та ін. Київ : УЦОЯО, 2019. 439 с.
4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / за заг. ред. М. Грищенко. Київ, 2018. 34 с. URL: <https://cutt.ly/Bd7zkzP> (дата звернення: 25.03.2020).
5. OECD. PISA 2009 Results: Learning to Learn. Student Engagement, Strategies and Practices. 2010. Vol. III. 270 p. URL: <https://cutt.ly/gd7zcuJ> (date request: 10.04.2020).
6. Education at a Glance 2016. OECD Indicators. Paris, 2016. 510 p. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2016-en> (date request: 10.04.2020).
7. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08 вер. 2005 р. № 2866-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2866-15> (дата звернення 25.02.2020).
8. Про затвердження Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 квіт. 2018 р. № 273. URL: <https://cutt.ly/GffWNXn> (дата звернення 10.03.2020).
9. Шостак И. Проблемы с математикой и низкий уровень базовой грамотности. Что тесты PISA говорят об украинском образовании. *112. UA* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/8ffWNrp> (дата звернення: 05.04.2020).

РОЛЬ ГЕНДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У НАЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМАХ МОНІТОРИНГУ ДИСКРИМІНАЦІЇ

Марфа СКОРИК

**БО БТ «Київський інститут гендерних досліджень»,
marfa.skoryk@gmail.com**

Хоча національні системи моніторингу, в частині гендерної дискримінації й дискримінації за статтю, все ще знаходяться у стадії становлення, ми накопичили певні результати, якими можна поділитися. Ці результати ґрунтуються у першу чергу на досвіді українських жіночих моніторингових організацій і мереж. Так, високо оцінюючи зусилля держави з підготовки національних звітів та оглядів з

прав жінок, українські жіночі громадські організації готують власні паралельні чи тіньові звіти, починаючи з першого («початкового») звіту України щодо виконання Конвенції ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW).

З 2015 р. національним координатором та/або спів-координатором звітування НУО від громадських організацій був Київський інститут гендерних досліджень, неурядова моніторингова організація. Ми підготували Альтернативний звіт за Конвенцією з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок (VIII Періодичний звіт, 2015–2017 рр. [1]), за підтримки Програми розвитку ООН; Паралельний звіт жіночих неурядових організацій з імплементації в Україні Пекінської декларації та Платформи дій – «Пекін +25: Україна» (2019 р.) [6], на засадах партнерства та у співпраці з Фондом Фрідріха Еберта – Представництво в Україні; моніторинг імплементації в Україні «директив рівності» Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, що виконувався у співпраці з Коаліцією «За рівність та недискримінацію у праці» та за незмінної підтримки Міжнародного Фонду «Відродження», 2017 та 2018 рр. [2; 3]. Нарешті, протягом поточного року готуємо наступний Альтернативний звіт за Конвенцією з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок – IX Періодичний звіт, за підтримки Програми ООН Жінки в Україні. Окрім цієї напруженої моніторингової роботи, важливим у контексті нашого питання щодо ролі і внеску гендерних досліджень у національну політику гендерної рівності була робота експертів Інституту над розробленням Національного плану дій з виконання заключних зауважень Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок (виконувалась протягом 2018 р. на замовлення Міністерства соціальної політики України, за підтримки Програми ООН «Жінки в Україні»).

У результаті цієї майже п'ятирічної роботи було з'ясовано, що питання показників вимірювання гендерної рівності, а також внеску відповідних дослідницьких даних стоїть дуже гостро. І до традиційних уже скарг на нестачу гендерної статистики, що артикулюються в Україні понад десятий рік, але все ще не отримують належної реакції, у нас додалось питання браку надійних дослідницьких даних, що могли б скомпенсувати нестачу галузевої гендерної статистики.

Зараз ми маємо вкрай мало так званих «рецензованих досліджень» з питань прав жінок і також досліджень, колективно виконаних дослідними інституціями, а не однією-двома вченою/вченим. Гендерні питання, особливо галузеві, є як правило складними і потребують іноваційності підходів, та колективної дослідницької праці. Тоді як, зараз в Україні ми фіксуємо засилля малонадійних «активістських» гендерних досліджень, часто – ініційованих і виконаних благодійними фондами, громадськими організаціями чи активістськими групами, не ознайомлених із дослідницькою роботою, які не знають її вимог та процедур; а в особливо важких випадках – не мають стосунку і до власне жіночого руху, практику якого прагнуть описати.

Отримані у результаті таких досліджень результати здатні швидше спотворити, ніж прояснити стан справ у секторах, важливих для національної політики гендерної рівності. А будувати політичні стратегії на ненадійних даних є дуже коштовним проектом.

Відсутність в Україні системи незалежного рецензування таких досліджень, відсутність практики «peer review», що є усталеною в країнах-донорах, грає

критично негативну роль для розроблення політики гендерної рівності в Україні і для становлення гендерних досліджень.

Другим серйозним викликом є так звані «гібридні гендерні» підходи в гендерних дослідженнях, без сумніву – результат кричущої дис-професіоналізації галузі. Такі «гібридні» підходи поєднують положення, спрямовані проти політики рівності і недискримінації, та положення на її впровадження, причому часто в одному тексті. Приклади подібних гібридних результатів наразі вийшли вже за межі академічних аспірантських робіт (що ми фіксували ще у 2010–2012 рр. [4]), сягнувши самих основ гендерних досліджень, як у ситуації зі словником «Гендер у термінах, правових актах і практиці перетворень», 2020 р. [5].

Отже, маємо складну ситуацію, і реагувати на неї потрібно невідкладно. Поточний стан гендерних досліджень вочевидь вимагає впровадження процедури подвійного «сліпого рецензування» та інституту рецензентів, журнальної роботи з оприлюднення висновків тощо.

Література

1. Альтернативна доповідь по виконанню Україною Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок: VIII Періодична доповідь / за ред. М. М. Скорик. Київ : БО БТ «Київський інститут гендерних досліджень», 2017 60 с.
2. Аналітичне дослідження Рівність та недискримінація в галузі зайнятості, соціальної політики та послуг». *Від цілей до результатів: виконання Угоди про асоціацію очима стейкхолдерів*. Звіт УС ПГС Україна – ЄС: квітень–вересень 2017 р.
3. Скорик М. М. Гендерна дискримінація у доступі до праці й послуг: оцінка впровадження антидискримінаційних директив Ради ЄС Міністерством соціальної політики України. Науково-виробниче видання. Київ : ТОВ «Вістка», 2019. 50 с.
4. Скорик М. Гендерний вимір у «сліпій зоні» видимості української психологічної науки. *Соціальна психологія*. 2012. № 4 (54). С. 129–140.
5. Мельник Т., Кобелянська Л. Гендер у термінах, правових актах і практиці перетворень : словник-довідник. Київ : Логос, 2020. 239 с.
6. Пекін + 25: Паралельний звіт. Україна 2014–2019 : науково-виробниче видання / А. О. Ненька та ін. ; за заг. ред. М. Кичоровської-Кебало, М. Скорик, О. Давліканової. Київ : ТОВ «Вістка», 2019. 80 с.

ВЕБ-СЕРВІС GOOGLE ДЛЯ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ УНІВЕРСИТЕТІВ НА ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

Ірина КРАВЧЕНКО

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
kpi.fsp.kia@gmail.com**

Юлія СТРЕБКОВА

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
julia.v.strebkova@gmail.com**

Реформування національної системи освіти передбачає інтегрування українського освітнього середовища до європейської та світової інформаційних